

1 Wat is er aan de hand?

Sinds 1983 heeft Europa de visserij gereguleerd via visquota. Elk jaar in december stellen de Europese Visserijministers op een vergadering in Brussel de totale vangsthoeveelheden vast voor de verschillende vissoorten in alle EU-watervallen. Zij doen dat op basis van adviezen van internationale visserijbiologen. De totaal toegestane Europese vangsthoeveelheden worden volgens een verdeelsleutel in nationale quota opgedeeld en aan de EU-lidstaten toegewezen. De Europese quota voor verschillende soorten vis voor 2012 werden afgelopen weekend fors verruimd. In sommige wateren steeg het quotum voor haring met bijna 150 procent. Zelfs de vangst van kabeljauw – lange tijd symbool voor de slechte visstanden – mag in sommige gebieden toenemen. De Visserijministers hebben een middenweg gekozen tussen het beschermen van de bedreigde vissoorten en de economische belangen van de in zwaar weer verkerende vissector, zei Tadeusz Nalewajk, de Poolse staatssecretaris van Landbouw die de vergadering leidde. De meeste quota zijn hoger uitgevallen dan de visserijbiologen hadden geadviseerd. Volgens milieuorganisatie Oceana zijn de aanbevolen vangstbeperkingen in veertig procent van de gevallen overschreden. Vissers oefenen ieder jaar hoge politieke druk uit om de visserijmogelijkheden op korte termijn te vergroten, wat volgens critici ten koste gaat van de toekomstige levensvatbaarheid van de industrie. Op de bijeenkomst van Visserijministers resulteert dat ieder jaar in koehandel over quota waarbij iedereen elkaar cadeautjes toespeelt. Dat was ook afgelopen weekend weer het geval: de quota van diverse vissoorten gaan omhoog, maar daar staat tegenover dat de vissers fors worden gekort op het aantal visdagen.

2 Waarom nu hogere quota?

Om de visstand van tong en schol goed te beheren geldt er sinds 2007 een meerjarig Europees beleid van duurzaam bestandsbeheer in de Noordzee. Dit plan voorziet er onder meer in dat kleinere vissen niet worden gevangen en dat de quota jaarlijks met niet meer dan vijftien procent naar boven of beneden worden bijgesteld. Dankzij het beheerplan gaat het met de visstand van schol goed, aldus het ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie. Het herstel van het tongbestand verloopt trager, maar de stand van deze vis zit voor het tweede jaar binnen de veilige biologische marges. Daarom is voor beide vissoorten het maximale quotum van vijftien procent vastgesteld. Van overbevissing van schol en tong is geen sprake meer, schreven internationale biologen in 2009. Ook bij haring wordt samen met Noorwegen gewerkt met een meerjarig beheerplan, wat heeft geresulteerd in een goede haringstand. In vergelijking met dit jaar mag er in 2012 twee keer zoveel haring worden gevangen in de Noordzee. Er is een forse verhoging overeengekomen omdat de haringstand er beter voorstaat dan de visserijbiologen de afgelopen jaren hadden aangegeven, zegt onderzoeker visserieconomie Kees Taal van het Landbouw Economisch Instituut (LEI) in Wageningen. „Dit is een correctie op de voorgaande jaren.” Vergeleken met vijftien, twintig jaar geleden wordt er aanmerkelijk minder gevestigd in de Noordzee, zegt Taal. Er zijn veel beperkingen opgelegd, waardoor diverse visbestanden zich goed hebben kunnen herstellen. De Nederlandse visserijvloot krimpt al jaren. In 2010 waren er 305 vaartuigen in de kottvisserij (de belangrijkste tak van de zeevisserij), terwijl dat er in 1970 nog 637 waren. Wel is de vloot de afgelopen decennia sterk gemoderniseerd.

Meer vissen mag weer. Maar de vissers zijn boos

Nederlandse vissers mogen volgend jaar ruim 53.000 ton haring vangen in de Noordzee, zo spraken Europese ministers dit weekend af in Brussel. Dat is een verdubbeling ten opzichte van dit jaar. Voor tong en schol, de belangrijkste platvissoorten voor de Nederlandse visserij, mag de

vangst komend jaar met vijftien procent groeien. Milieuorganisaties zijn ontevreden, zij waarschuwen tegen overbevissing. Dat was te verwachten. Maar bij Nederlandse vissers knallen óók geen champagnekurken nu de visquota fors omhoog gaan. Wat is het probleem?

Door STEVEN VERSEPUT

3 Minder visdagen?

Voor de Nederlandse tong- en scholvisserij wordt het aantal zeedagen per schip volgend jaar met tien procent beperkt (zo'n vier weken per jaar). In totaal kom je daarmee uit op ongeveer veertig weken waarin je kan vissen, zegt Johan Nootgedagt, voorzitter van de Nederlandse Vissersbond. Veel te weinig om de quota te halen, meent hij. Onderzoeker Taal: „Er wordt de vissers een worst voorgehouden, zonder dat ze hem kunnen pakken.” Waarom korten de Visserijministers op het aantal visdagen? Om de visstand te beheren kan je kiezen om de quota te verlagen of het aantal visdagen in te perken. Waarom voor volgend jaar voor het laatste is gekozen is niet duidelijk, zegt een woordvoerder van het ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie. Hij zegt dat staatssecretaris Henk Bleker (Landbouw, CDA) samen met België heeft gestreden om het aantal zeedagen niet te korten. „Maar daar stonden de landen alleen in.” Nootgedagt wil met het ministerie een oplossing vinden. Maar volgens de woordvoerder kan er niet worden afgeweken van het aantal zeedagen. „Het is geaccordeerd door de EU-ministers, dat besluit staat vast. Wel zijn we aan het kijken hoe we het eventueel kunnen verlichten.”

4 Waarom al die ergernis?

De Nederlandse Vissersbond, de milieuorganisaties en Nederlandse Euro-parlementariërs: bijna niemand lijkt tevreden met de visquota voor volgend jaar. Greenpeace en Oceana vinden dat de vissers veel te hoge quota hebben gekregen. „Deze kortetermijnaanpak zal niet alleen leiden tot verslechtering van de vispopulaties, maar ook tot een mindere winstgevendheid van de sector”, aldus de directeur van milieuorganisatie Oceana in een verklaring. De cijfers van overbevissing liegen er niet om. Volgens de Europese Commissie is 75 procent van de visstand in Europa overbevist, in de Middellandse Zee is dat zelfs 82 procent. Omdat er te veel vis te jong wordt gevangen, kan deze zich moeilijk voortplanten en dreigen soorten uit te sterven of wordt de visstand zo klein dat het niet meer rendabel is om erop te vissen. De commissie stelt dat bij dertig procent van de beviste soorten de gevolgen zo ernstig zijn dat herstel van de visstand waarschijnlijk nooit meer mogelijk is.

De Visserijministers konden het weer niet laten om het economische belang boven het ecologische te stellen, zegt Euro-parlementariër Gerben-Jan Gerbrandy (D66). Euro-parlementariër Bas Eickhout (GroenLinks) sluit zich daarbij aan. Ook is Eickhout niet te spreken over de verdubbeling van het haringquotum. „We zien nu dat het goed gaat met de haring, en dan gaan ze er weer vol in. Waarom niet stapsgewijs? Nu krijg je een jojo-effect.”

De vissers zijn wel tevreden over de quota. Maar er is bij hen veel onbegrip over de beperking van het aantal visdagen. De vissers vrezen dat ze hun quota niet zullen halen in 2012. „Ik zie alleen maar zeedagen opgeslokt worden door ontmoedigende besluiten van Brussel. Elk jaar komt er een nieuwe korting en de zee zit vol met vis. We moeten toch ook de tijd krijgen om het op te vissen?” zegt Nootgedagt van de Vissersbond. „Nu moet je in korte tijd meer vangen, dat is ook niet goed voor de visstanden.”

Alleen staatssecretaris Henk Bleker (Landbouw, CDA) sprak over „een goed resultaat”. Dat de visquota voor haring en platvis na jaren van beperkingen weer kunnen stijgen, ziet hij als een succes voor het Europese beleid.

Visquota in ton (1.000 kg)

Vissoort	Quotum NL 2011	Quotum NL 2012	Quotum Europa 2012
Haring	26.579	53.537	405.000
Schol	26.485	30.462	84.410
Makreel	30.177	24.043*	259.123
Tong	10.571	12.151	14.100
Kabeljauw	2.575	2.540	26.475

* = voorlopig quotum

NRC 211211/YS/Bron: Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie